

Katariina Stålhammar

SOVITUS
Prosessikuvaus

Kuvataiteen koulutusohjelma
2017

SOVITUS - Prosessikuvaus

Stålhammar, Katariina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2017
Ohjaaja: Rinne, Niilo & Velhonoja, Matti
Sivumäärä: 31
Liitteitä:
Asiasanat: minäkuva, ulkonäkö, kauneusihanteet, painoindeksi, kuvanveisto, installaatiot

---

Opinnäytetyön kirjallisessa osiossa tarkastellaan taiteellisen työn prosessia ja teoksen taustalla vaikuttavia käsitteitä ja ilmiöitä. Teoksen taustalla vaikuttavista seikoista monia tarkastellaan henkilökohtaiselta pohjalta. Kirjalliseen osioon sisältyy teoksen valmistamisen vaiheet läpikäyvä, prosessipäiväkirjan pohjalta kirjoitettu osuus.

Opinnäytetyön taiteellinen osuus koostuu omakuvallisesta veistoksesta, joka installoituu galleriatilaan katsomaan itseään seinälle sijoitetusta peilistä.

ATONEMENT/FITTING – Description of the process

Stålhammar, Katarina

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2017

Supervisor: Rinne, Niilo & Velhonoja, Matti

Number of pages: 31

Appendices:

Keywords: self-image, appearance, body mass index, standards of beauty, sculpture, installations

---

This text observates the artistic process and making of the installation which is the artistic part of the thesis. It also studies the concepts and phenomenons that have affected the making of the installation piece.

In the installation, the sculpture that has been made as a self-portrait is standing in-front of a mirror hung from the gallery wall.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PROSESSI.....	6
2.1	Taustatietoa projektista	6
2.2	Painoindeksi.....	7
2.3	Ideaalikeho	8
2.4	Vaikutteet.....	10
3	TYÖSKENTELEY	13
3.1	Aika rajana	13
3.2	Luonnollinen koko	14
3.3	Havainnot muovailusta	16
3.4	Muotin ottaminen ja kipsivalu – et pysty siihen yksin	18
3.4.1	Muotti	19
3.4.2	Valaminen	19
3.4.3	Muotin purkaminen	21
3.4.4	Valun viimeistely.....	22
3.4.5	Viimeisiä työstövaiheita	24
3.4.6	Veistoksen pakkaaminen kuljetukseen.....	25
4	LOPUKSI.....	28
	LÄHTEET.....	29

1 JOHDANTO

Olen ollut valtavan onnellinen vapaudesta saada opiskella useita kuvataiteen tekniikoita ja menetelmiä, ilman tarvetta lukittautua opiskelemaan vain yhden linjan alaisia tekniikoita. Opintojeni alkuvaiheessa pyrin luokittelemaan itseni jonkin tietyn taiteen lajin edustajaksi. Paineet tähän olivat itse luomiani ja osittain myös ulkoisia, mutta olen onnistunut sittemmin löytämään itselleni ominaiset tekniikat puhtaasti omien mielenkiinnon kohteideni mukaan.

Opinnäytetyöni koostuu teoksestani *Sovitus* ja tästä kirjallisesta osiosta, jossa avaan ajatuksiani ja ideoita teokseni taustalla. Teokseni koostuu omakuvallisesta kipsiveistoksesta, joka on valmistettu luonnolliseen kokoon. Veistoksen olen installoinut galleriatilaan seisomaan peilin eteen tarkkailemaan itseään. Kipsin pinnan olen käsitellyt ensin lakalla ja sitten maalannut akryylivärillä. Maalaamisen jälkeen olen pukeutunut veistoksen sille valmisvaatteena ostamaani ihonmyötäiseen mekkoon.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltävien teemojen puitteissa temmelyskenttää on valtavasti. Olen pyrkinyt rajaamaan opinnäytetyöni käsittelemään teokselleni ja sen lähtökohdille olennaisia seikkoja sekä omia mielenkiinnon kohteitani. Pyrkimyksenäni ei ole tuottaa kokonaisvaltaista tutkimusta kehonkuvan ja sen muokkaamisen ja projisoinnin eri keinoista. Taiteellisen työn ja tutkimuksen tarkastelukohdat, jotka olen tähän kirjalliseen osioon poiminut, koskevat kaikki sellaisia teemoja, käsitteitä, tekniikoita ja taiteilijoita, jotka jollain tavalla liittyvät tai muuten assosioituvat pohdinassani teokseeni ja sen toteutustapaan. Tarkastelen työssäni käsittelemiä aiheita henkilökohtaisista lähtökohdistani ja omaamastani naisen näkökulmasta, johon ovat vaikuttaneet mediakuvaston luomat naisena olemisen mallit.

2 PROSESSI

Luvussa avaan ajatuksiani ja pohdintaa teokseni taustalla. Käsittelen teokseni kannalta olennaisia käsitteellisiä elementtejä, joita päädyin käyttämään tai jotka ovat muuten tärkeitä sisällöllisesti. Kerron miksi tai miten olen käyttänyt tiettyjä ratkaisuja työskennellessäni.

Ajatustyötä teoksen teeman ja erilaisten sitä käsittelevien ideoiden parissa olen tehnyt viime syksystä lähtien. Lopulta suurimmaksi haasteeksi koitui löytää luottamus itseen ja uskallus lähteä työstämään ideaa valmiiksi teokseksi. Teoksessa käsiteltäviä teemoja tuntui luonnollisimmalta lähestyä henkilökohtaisesta näkökulmasta. Rohkeutta vaati pysyä uskollisena alkuperäisille tavoitteilleni projektin ollessa jopa henkilökohtaisempi kuin osasin sitä työstämään lähtiessäni ajatellakaan olevan.

2.1 Taustatietoa projektista

Kuten varmasti monet muutkin, olen myös minä koko tähänastisen elämäni ajan käyttänyt runsaasti aikaa ulkonäköni ja painoni harmitteluun. Jo noin kymmenen vuoden ikäisenä muistan murehtineeni valtavia reisiäni ja aloittaneeni ensimmäisen kerran tietoisesti laihduttamaan, tai ainakin aktiivisesti tarkkailemaan mitä ja miten paljon syön, jollen sitä laihduttamiseksi silloin osannut kutsua. Tähän yksi ensimmäisistä sysäyksistä sattui terveydenhoitajan tarkastuksessa, kun painoindeksini sijoittui lähelle normaalipainoisen ja lievästi ylipainoisen rajaa. Minulle huomautettiin, että aihetta olisi painon tarkkailuun.

Kyseinen terveystarkastus on piirtynyt muistiini käänteentekevänä hetkenä. Varmasti muisto on nykyisessä asussaan vääristynyt ajan saatossa. Tuskin tämä yksi tapaus on ainut vaikuttava seikka, joka on lopulta määrittänyt sen tavan, miten katson itseäni. Tuohon hetkeen muutos ajattelussani kuitenkin jollain tavalla muistoissani kulminoituu. Siihen asti näen itseni tyttönä, joka oli tyytyväinen itseensä sellaisena kuin on, eikä osannut edes ajatella sitä kuinka paljon tulisi painaa. Tuntuu lähes mahdottomalta ajatella, että sellaista aikaa olisi koskaan ollutkaan. Ongelmat ja paineet ulkonäön suhteen eivät ole peräisin vain yksittäisestä tapauksesta vaan monien tekijöiden

summasta. Suhteeni omaan kehooni ei ole koskaan ollut niin terve kuin sen toivoisin olevan, enkä ole itseäni pystynyt hyväksymään. En ole koskaan sairastanut mitään diagnosoitua syömishäiriötä, vaan olen ollut aina normaalipainoinen. Kehosuhteeni on kuitenkin viime vuosina kohentunut, vaikka täyttä hyväksyntää en sille aina myöntäisikään.

Yhteiskunta, media ja ympärillämme kasvava kuvatulva luovat valtavasti paineita ja odotuksia toteuttaa jotain tiettyä, esimerkiksi omalla kohdallani nuoren naisen tai tytön, mallia. Miehetkään eivät ole näiltä odotuksilta ja paineilta suojassa. Monilla on vaikeuksia hyväksyä omaa kehoaan. Erityisen hankalalta se tuntuu silloin, kun lähes kaikki ympärillä vallitseva kehokuvasto on tavalla tai toisella muokattua ja paranneltua, oli se sitten esimerkiksi kuvankäsittelyohjelmilla tuotettu illuusio ”virheettömyydestä” tai kirurgin työn tulos.

2.2 Painoindeksi

Painoindeksi on belgialaisen tilastotieteilijä Adolphe Queletin vuonna 1835 kehittämä mittari, jonka mukaan kehojamme tilastoidaan ja arvioidaan läpi elämämme. Painoindeksi lasketaan jakamalla henkilön paino hänen pituutensa neliöllä. Suomessa painoindeksi on otettu terveydenhuollon käyttöön 1980-luvulla. Painoindeksi on yleisesti käytetty mitta-arvo helppokäyttöisyytensäkin vuoksi ja antaa suhteellisen pienellä virhemarginaalilla (cutthewaist.com) tuloksia väestön terveydentilasta.

Painoindeksin pätevyydestä väestön normaalipainon ja terveyden mittarina on tehty paljon tutkimuksia. Näiden tutkimusten (Belk 2016) mukaan painoindeksi toimii suuremman väestön painonmuutosten trendejä seurattaessa varsin hyvin. Yksilöiden kohdalla painoindeksin mukainen arvo saattaa kuitenkin vääristää totuutta henkilön terveydentilasta, sillä laskettaessa painoindeksiä ei saada tietoa rasvan jakautumisesta kehoon eli henkilön rasvaprosentista. Rasvaa saattaa saman painoindeksin omaavilla ihmisillä olla kerääntynyt esimerkiksi joko ihonalaiseksi rasvakerrokseksi, tai henkilön terveydentilan kannalta vaarallisemmassa tapauksessa rasvakerrokseksi sisäelinten ympärille.

Indeksin soveltamista sellaisenaan ei suositella alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten kasvua ja painoa tarkastellessa. Painoindeksistä onkin kehitetty oma versionsa jota, voidaan soveltaa lasten ja nuorten painon ja kasvun tarkkailuun. (Dunkel&Saarelma&Mustajoki 2016),

Painoindeksin avulla luokitellaan lihavuuden rajat seuraavasti; alle 18,5 alipaino, 18,5-25 normaalipaino, 25-30 ylipaino eli lievä lihavuus, 30-35 merkittävä lihavuus, 35-40 vaikea lihavuus ja yli 40 sairaalloinen lihavuus. (Mustajoki 2016)

Ideaali -sana Oxfordin sanakirjan mukaan tarkoittaa täydellistä, parasta mahdollista, ihanteellista. Teoksessa käyttämäni ideaali on määritelty melko löyhästi, lähinnä vain painoindeksitaulukon perusteella. Teostani varten selvitin itselleni painoindeksin mukaan normaalin, 170 cm pituiselle naiselle, määritellyn ideaalipainon, 63 kg. Todellinen painoindeksini on 73 kg painoisena hiukan päälle 25, lievän ylipainon puolella.

Idealipainon selvittämisen jälkeen katsoin sukkausupaketin takana olevasta kokotaulukosta, jossa koot määritetään pituuden ja painon mukaan, pituuteni ja painoindeksipainon mukaan lasketun vaatekoon. Ostin sitten sen kokoisen (38) mekon veistokselleni. Alun perin tarkoitukseni oli pukea veistos jo valmiiksi omistamaani liian pieneksi jääneeseen mekkoon. Kaapissani ei kuitenkaan ollut värillisesti ja leikkaukseltaan tähän tarkoitukseen ja visiooni sopivaa mekkoa, joten päätin tutkia nettivaatekauppoja ja tilata valmisvaatteen. Lopulta löysin suunnitelmaani paremmin soveltuvan mekon Zalandon viimeisimmät trendit-myyntiosastolta.

2.3 Ideaalikeho

Vuosisatojen saatossa yhteiskunnassa vallitsevat kehotyyppien ihanteet ovat muuttuneet aika ajoin suurin harppauksin vuosikymmeneltä toiselle. Itse 90-luvun lapsena synnyin aikakaudelle, jolloin ihannoitiin äärimmäisen laihoja, jopa riutuneen näköisiä naiskehoja. (Rossi s.36) Trendisuuntausta kutsutaan nimellä heroin chic ja se seurasi 1980-luvun supermalliaikakauden hoikkia naisvartaloita viemällä mallivartalon äärimmilleen. (Lee Yang & Celestino & Koepfel, 2015)

John Berger vuonna 1972 julkaisemassaan *The Ways of Seeing* – teoksessa kuvailee naisen sosiaalisen aseman ja olemassaolon eroavan miehen asemasta. Vaikka teksti onkin jo yli neljäkymmentä vuotta vanha, on siinä mielenkiintoista pohdintaa sukupuolirooleista. Miehen olemuksen Berger kuvailee usein olevan ns. silmiinpistävä ja kyvykkyyttä korostava. Naisen olemusta hän kuvailee tavallaan kaksijakoiseksi; naisessa on sekä tarkkailija ja tarkasteltava. Nainen tarkastelee jatkuvasti itseään ja olemustaan ja hänellä on päässään itse luoma kuva itsestään, jota hän sitten toteuttaa.

Nykyisen yhteiskuntamme kauneustrendejä tarkastellessa huomaa ihanteellisina pidettyjen vartaloiden suhteen paluun takaisin aiempiin ihanteisiin, lähemmäs 50-luvun tiimalasivartaloiden arvostusta, fitness-twistillä höystettynä. Muodot ovat jälleen toivottuja, mutta saattavat usein tuntua jopa mahdottomilta saavuttaa. Takapuolen ja rintojen tulisi olla verrattain suuret ja muodokkaat, vyötärön taas pieni ja vatsan litteä.

Apukeinoja halutun ulkonäön saavuttamiseksi on monia. Muun muassa meikkaaminen, jota harjoitan itsekin varsin säännöllisesti arkipäiväisessä elämässäni, on erittäin yleinen tapa ehostaa kasvonpiirteitä. Meikin avulla pyritään toisaalta korostamaan haluttuja ominaisuuksia ja taas toisaalta sillä voidaan tehokkaasti peittää epätoivottuja seikkoja, kuten ihon epäpuhtauksia. ”*Kasvot kirjaimellisesti tehdään meikillä, ne ovat **made up**.*” (Rossi s.40)

Jos dieetin ja liikunnan avulla ei saa tavoittelemaansa kehoa, on vaihtoehtona tarjolla muun muassa plastiikkakirurgisia toimenpiteitä. Leena -Maija Rossi kirjoittaa teoksessaan *Heterotehdas* (s.39), jossa hän on tutkinut televisiomainonnan luomaa sukupuolituotantoa, ilmiöstä seuraavasti; ”*Samalla kun naisilta edellytetään hoikkuutta, edellytetään heiltä (tai meiltä) myös verrattain kookkaita, kiinteitä rintoja. Suuririntaisuuden vaatimus on ristiriidassa laihduttamisen kanssa, ja ratkaisua tähän ”ongelmaan” onkin etsitty rintojen suurennosleikkauksista. - - - Oikeanlaiset rinnat yhdistettyinä runsaisiin pitkiin hiuksiin tai muuten selkeästi feminiiniseen kampaukseen ja suhteiltaan harmonisiin, huolellisesti ehostettuihin kasvoihin muodostavat yhdistelmänä keskeisen koodiston ihanteellistetulle naiskauneudelle.*”

Plastiikkakirurgisten toimenpiteiden kirjo on nykyisin varsin laaja. Suomalaisissa esteettisen lääketieteen klinikoissa suoritettavat toimenpiteet koostuvat kymmenistä kirurgisista ja ei- kirurgisista toimenpiteistä. Esimerkiksi litteän takapuolen täytteeksi voidaan halutessa asentaa silikoni-implantit tai vaihtoehtoisesti tehdä Brazilian butt lift- niminen toimenpide, jossa muualta kehosta imettyä, prosessoitua rasvaku-
dosta siirretään pakaroihin. Esimerkiksi Helsingissä kulkiessaan törmää katukuvassa mainoskyltteihin, joissa konsultaatiota tarjotaan ilmaiseksi ja pikaisella haulla löytää internetistä muutamankin suomalaisen klinikan sivut, jotka tarjoavat kiinnostuneille ilmaista kuvakonsultaatiota ilman sitoutumispakkoa toimenpiteisiin. Myös 3D – kon-
sultaatiota tarjotaan asiakkaalle keinona havainnollistaa realistisesti leikkauksen tu-
loksia ennen operaatiota. (plasticsurgery.fi, cityklinikka.fi)

2.4 Vaikutteet

Taiteilijoista, jotka ovat käyttäneet teoksissaan plastiikkakirurgisia toimenpiteitä, ha-
luisin nostaa esimerkiksi ranskalaisen taiteilijan ORLANin. Orlanin tuotanto on ai-
van valtavan monipuolinen. Hän työskentelee käyttäen valokuvausta, performanssia,
videoita ja lääketieteellisiä tekniikoita, kuten leikkauksia, muutaman mainitakseni.
Orlan käyttää teoksissaan paljon omaa kehoaan. Keho on hänelle materiaalia, jota
työstää, tavallaan muokattava readymade taideobjekti. (Biography, ORLAN)

Hänen plastiikkakirurgisista leikkauksista koostuva teossarjansa *La Réincarnation
De Sainte-Orlan* alkoi hänen 43-vuotissyntymäpäivänään 30.5.1990 Newcastlessa
Englannissa pidetyssä festivaalissa tehdyllä ilmoituksella tulevista leikkauksista.
(O'Bryan, s.14) Tuolloin hän esitteli leikkaussuunnitelmansa *Imaginary Generic:
Succesful Operations*, johon kuului kuvia, joissa hänen kasvoihinsa oli upotettu piir-
teitä historiallisten teosten naisten kasvoista.

Toteutettavissa leikkauksissa hänen kasvojensa piirteitä oli määrä muokata teoksista
otettujen naisten kasvojen mukaisiksi. Hänelle tultaisiin leikkaamaan Sandro Botti-
cellin *Venuksen* (1480) leuka, Francois Pascal Simon Gérardin *Psychen* (1820) nenä,
tuntemattoman taiteilijan Fontainebleaun koulukunnan ajan klassisen veistoksen

Dianan silmät, Gustave Moreaun *Europaan* (1876) huulet ja Leonardo Da Vincin *Mona Lisan* (1503-5) kulmat. Sarjan leikkauksista ensimmäinen, *Art Charnel*, toteutettiin 21.7.1990. Leikkauksessa rasvaimulla hänen kasvoistaan ja reisistään otettua rasvaa säilöttiin pyhäinjäännösastioihin, ja näitä astioita hän keräsi myös myöhemmistä leikkauksistaan. Ne symboloivat hänen uutta leikkauksilla luotua pyhimysstatustaan.

Leikkaukset videoitiin ja seitsemäs leikkaus kuvattiin CBS News:lle ja näytettiin live-lähetyksenä Sandra Gering Galleryssa New Yorkissa, McLuhan Centerissä Torontossa, Ontariossa, the Banff Centerissä Banffissa, Albertassa ja the Centre Pompidoussa Pariisissa, jossa pöydän ääreen asettuneiden katsojien reaktioita kuvattiin myös. (O'Bryan, s.15-16)

Orlan on itse nimennyt tekemänsä teokset lihalliseksi taiteeksi. Hän kuvailee teostensa tutkivan naisen kehon asemaa sosiaalisten paineiden kautta, sekä nykyisten että menneiden. (O'Bryan s.14) Vaikka Orlan näissä teoksissaan viittaa teoksista otettuihin elementteihin kauniina elementteinä hän myös korostaa, ettei hyväksy niitä sellaisina. Hän käyttää juuri näistä teoksista otettuja kauniina pidettyjä piirteitä korostaakseen ja asettaakseen jälleensyntymisensä länsimaisen taidehistorian perinteiden puitteisiin ja miesten valmistamiin ihanteellisiin naiskuviin. (O'Bryan s.14)

Mielenkiintoista erityisesti juuri näissä Orlanin teoksissa on hänen käyttämänsä tekniikka. Hän hyödyntää töissään teollisuuden alaa, jonka tarkoituksena on tehdä ihmisistä kauniimpia ja parempia, ja joka lupaa pitkittää nuoruutta. Hän ei itse operaatioilla kuitenkaan pyri saavuttamaan kauneutta ja nuoruutta vaan ilmentämään kauniina pidettyjä fiktiivisten luomusten piirteitä. (O'Bryan xii)

Hyperrealistisista veistoksistaan tunnettu Ron Mueck on taiteilija, jonka teoksista sain innoitusta omaan teokseeni. Vaikkei teokseni toteutakaan lähellekään saman tarkkuuden realismia ovat hänen veistoksensa usein tulleet esiin mieltiessäni tai keskustellessani veistoksesta. Enemmän maininnat ovat liittyneet juuri pohdintaan siitä, millä tarkkuustasolla pyrin oman teokseni toteuttamaan. Halusin pyrkiä realistiseen ilmaisuun ja lopputulokseen mutta Mueckin veistosten tarkkuus ei olisi onnistunut

minulta. Hänen veistoksiaan oli myös tavallaan helppo käyttää esimerkkinä havainnollistamaan sitä mihin en kuitenkaan omassa teoksessani pyri.

Sara Hildénin taidemuseossa olleessa näyttelyssä (2.6.-16.10.16) pääsin tutustumaan lähemmin Mueckin teoksiin ja olin vaikuttunut siitä tarkkuudesta, jolla hän on teokset toteuttanut. Myös teosten toteutustapa kiinnostaa minua ja materiaalit, joita hän työssään käyttää. Näyttelyssä ehkä yksi kiinnostavimpia tiloja olikin se, jossa oli esillä kuvia hänen työhuoneeltaan ja video suuren vauva-veistoksen (*A Girl*, 2006, 110x501x134,5cm) työvaiheista. En hänen työtapaansa ja käyttämiinsä teknisiin ratkaisuihin kuitenkaan ehtinyt valitettavasti tutustumaan ennen oman teokseni toteuttamista. Tekniikkaan tutustumisesta olisi voinut olla hyötyä omaa prosessiani ajatellen.

3 TYÖSKENTELEY

Seuraavaksi käsittelen teoksen konkreettista valmistamisprosessia. Käyn luvussa läpi työskentelyn aikana syntyneitä ajatuksiani ja havaintoja vielä syvällisemmin kirjoittamani prosessipäiväkirjan pohjalta. Lisäksi kerron myös alkuperäisestä työsuunnitelmastani ja niistä ratkaisuista, joihin viimein työskentelyssäni päädyin.

3.1 Aika rajana

Ensimmäinen ongelma jonka kohtasin, oli selvittää, miten onnistun verrattain lyhyessä ajassa valmistamaan luonnolliseen kokoon ihmishahmon. Aika tuli ongelmakohdaksi vastaan pitkin matkaa, ensinnäkin jo ihan sen vuoksi, että olen suhteellisen hidas tekijä. Koen tämän ominaisuuden toisinaan ongelmalliseksi työskentelyssäni ja tämä ”vika” työtavassani korostui projektin loppua kohden. Työstän teoksiani pitkään ja hartaasti, keskittyen yksityiskohtiin. Suhtaudun teoksiini kriittisesti ja löydän niistä muokattavaa lähes loputtomasti.

Usein teokseni valmistuvat silloin kun minulla on joku tietty aikaraja, johon mennessä työn täytyy valmistua. Teoksen valmistuminen tapahtuu lähinnä siinä hetkessä, jolloin aika vain yksinkertaisesti loppuu kesken tai tulee vastaan se hetki, jolloin täytyy lopettaa. Teos on tavallaan pakko nimetä valmiiksi. Sitäkin on mielenkiintoista pohtia, kuinka mielekästä loppujen lopuksi on edes hioa äärettömästi yhden työn virheitä. Tulisiko koskaan sitä hetkeä jolloin tuntuisi, että on saattanut työn valmiiksi vai voisiko sen jo ylityöstetyn puolelle?

Aika tuntui haasteelliselta myös sen vuoksi, että sain ideani kypsyttelyä työstövalmiiksi vasta tammikuussa ja lopputyönäyttelyimme avajaispäivä häämötti jo huhtikuun ensimmäisellä viikolla.

3.2 Luonnollinen koko

En ole aiemmin valanut näin suurikokoista teosta tai saanut edes muovailtua valmiiksi luonnolliseen kokoon tehtyä ihmishahmoa mallista, vaikka kahdesti olen osallistunut elävän mallin muovailu -opintojaksoihin. Ja nyt tarkoitukseni oli valmistaa luonnolliseen kokoon itseni.

Jonkin verran valutyöskentelystä ja muovailusta minulla oli kokemusta ennen projektin aloittamista, etten joutunut tekemään hyppyä täysin tuntemattomaan. Muovailu tekniikkana tuntuu luontaiselta ja miellyttävältä tavalta työskennellä ja halusin ehdottomasti sitä hyödyntää opinnäytetyössäni. Projektin alkuvaiheessa en uskaltanut edes suunnitella muovailevani koko ihmishahmoa, sillä kuten jo mainitsin, olen hidas tekemään. Siispä lähdin selvittämään eri vaihtoehtoja toteuttaa tämän kokoinen veistos mahdollisimman realistisesti, mutta nopeasti ja samalla painoltaan kevyillä materiaalivalinnoilla.

Vaivasin kaikkia sillä hetkellä kuvanveiston puolelta löytyviä opettajia, Pertti Mäkistä, Talvikki Lehtistä ja viime vuonna valmistunutta Mikko Ängeslevää muutaman päivän ajan kysymyksilläni materiaaleista ja ties mistä muusta. Murehdin aikaa ja sen loppumista kesken mutten kuitenkaan uskaltanut aloittaa. Tein luonnoksia ja yritin selvittää ja ratkoa ongelmakohdat ennen aloittamista.

Koska pyrin valmistamaan veistoksesta mahdollisimman kevyen, alkuperäinen suunnitelmani oli käyttää polyuretaania ja omasta kehostani otettuihin muotteihin valamiani ohuita kipsivaloksia. Nämä materiaalit valikoituivat pitkälti myös kustannusystistä. Akryylihartsilla tehty valu olisi ollut erittäin varteenotettava vaihtoehto muutoin mutta olisi tullut kalliimmaksi. Suunnittelin muovailevani veistoksen jalat savesta, noin puoleen reiteen asti, tarkoitukseni ottaa niistä muotit ja valaa ne umpikipsiin siten, että valettujen jalkojen sisällä kulkeva harjateräsrunko jatkuisi myös muualle polyuretaanilla valmistamaani kehoon yhdistäen näin eri materiaaleilla toteutetut osat toisiinsa.

Luottamukseni teosprojektiin koki kolauksen esitellessäni ideani opinnäytetyöohjajien edessä tammikuun seminaarissa, jossa kiinnitettiin huomiota lähinnä vain mah-

dollisiin kompastuskiviin ja ongelmakohtiin. Seminaarissa puhuttiin paljon teknisistä hankaluuksista, eikä niinkään keskitytty siihen mikä teosideassa voisinkin olla kiinnostavaa tai hyvää. Kohdallani keskustelu jäi tekniikkapainotteiseksi. Tämä johtui paljon varmasti myös siitä, ettei minulla tuolloin ollut vielä mitään konkreettista esiteltävää paitsi luonnokset ja idea. Tai olisihan minulla ollutkin, luonnolliseen kokoon muovailemani elävän mallin muovailu-kurssilla työstämäni muovailu, mutta jostain syystä arastelin sitä näyttää.

Tapaamisessa esitetty ongelmakohtien pohdinta ja ohjaajien antama palaute oli todella arvokasta. Vaikka tilanne oli aivan uusi (en nimittäin ole koskaan aiemmin tullut esitelleeksi niin raakaa teosideaa julkisesti) oli projektin kannalta tärkeää käydä läpi sitä pohdintaa ja ajatuksia, joita palaute herätti. Alkuun projekti tuntui lähes toivotomalta suuruudessaan, olin jopa hylkäämässä koko idean. Koin hetken mietittyäni hirvittävän sisuuntumisen, ja näin jälkikäteen olen ajatellut, että ehkä se oli jossain määrin välttämätöntä tai tuli ainakin todella tarpeeseen aloittaessani projektia.

Yksi tärkeistä kysymyksistä, joita seminaarissa esitettiin ja joka lopulta vaikutti positiivisesti teosidean parissa jatkamiseen, miksi en vain ottaisi valokuvaa itsestäni? Koen että valokuva ei olisi välittänyt teoksen ideaa samalla tavoin. Tarkoitukseni oli tarkastella itse itseäni mahdollisimman rehellisesti. Valokuvassa on aina monia vaikuttavia tekijöitä kuten vaikkapa kuvakulmat ja linssit. Myöskään valokuvaus ei tekniikkana kutsunut minua toisin kuin kuvanveiston tekniikat.

Kulutin melkoisen osan käytettävissä olevasta ajasta alkuun jalkojen muovailuun. Hankin mittanauhan, jolla otin mittoja jalkojeni eri ”kiintopisteistä” (esimerkiksi pohkeen ympärysmitta 39,5cm) ja hioin muovailua, kunnes sain mitat vähintään puolen sentin tarkkuudelle alkuperäisistä mitoista. Yritin saada lopputuloksesta mahdollisimman todenmukaisen, sillä tarkoitus oli toteuttaa vain jalat ja veistoksen pää muovailemalla. Ennen hiihtolomaa koin lieviä loppuun palamisen tunteita ja päätin että irrottaudun työskentelystä kunnolla koko viikoksi. Tauko tuli juuri oikeaan paikkaan ja vaikka ehkä sainkin sellaista palautetta, että aikaa tauolle ei ole, oli se projektin loppuun saattamisen kannalta äärimmäisen tärkeä pitää. Katumaan olen jäänyt ainoastaan siitä, etten tajunnut pitää taukoa jo aikaisemmin.

Hiihtoloman jälkeen minulla oli jälleen opinnäytetyöohjaajani Jarno Vesalan kanssa palaveri, jossa näytin työni tuloksia ja aloimmekin pohtia olisiko kuitenkin ihmis-hahmon (itseni) muovailu kokonaan paras vaihtoehto. Olin viime tapaamisen jälkeen nimittäin ollut mukana ottamassa kolmannen vuosikurssin opiskelijan Mirjami Töllin mallimuovailusta valumuottia, joten nyt siitäkkin oli kokemusta. Emme kuitenkaan olleet tehneet muovailusta valua, mutta ainakin se teoriassa kuulosti ihan toteutetta-valta tekniikalta. Ja valuhan olin jo joka tapauksessa tekemässä. Koko kehon muo-vaileminen tuntui järkevältä ratkaisulta. Paloista kehoa rakentaessa, ja kun käytössä olisi ollut muotilla kropastani tekemät valut ja muovailustani ottamat valut, olisi osien sovittamisesta ja saumaamisesta yhteen voinut tulla haastavaa. Saumaamiseen palaan tekstissäni vielä myöhemmin.

Päädyn mallimuovailussa käytettyä harjateräsrunkoa mittailtuani siihen tulokseen, että muovailenkin itseni aiemmin valmistamani savimuovailun päälle kokonaan. Rungon mitat tuli tarkistaa, sillä se oli tehty itseäni kymmenen senttiä lyhyemmälle mallille ja esimerkiksi kainaloista esiin tulevat harjateräkset olisivat voineet hanka-loittaa muovailua. Kun rungon mitat sitten sopivatkin, muuttui suunnitelmani ja muovailtavaa tuli paljon lisää ja jälleen uusia haasteita. Tässä vaiheessa minulla oli aikaa noin kuukausi ja muovailusta valmiina jalat puoleen reiteen asti. Kuitenkin luotto omaan osaamiseen ja tekemiseen oli kova ja motivaatio kohdillaan, niin en jäänyt turhaan murehtimaan.

3.3 Havaintoja muovailusta

Oman kehon muovailu oli valtavan mielenkiintoinen projekti. Olen yllättynyt siitä, kuinka suuri osa minua on vain omaa tulkintani ja mielikuviani minusta ja miten paljon itsensä muovailu valaisi omaa käsitystäni itsestäni. Käytin apunani peilejä, muovailussa käytettävää puista harppia, mittanauhaa ja valokuvia. Lisäksi tein töitä paljon kosketuksen kanssa ja käsin tunnustelin eroja minun ja muovailuni muotojen välillä.

Kiinnostavan lisänsä muovailutyöhön loi kehoni muovaileminen aiemmin savesta muovailemani omaani hoikemman kehon päälle. Konkreettisesti lisäsin massaa paik-

koihin, joissa sitä tiesin ja näin itselläni olevan enemmän kuin aiemman muovailun mallilla. Kiintoisaa oli myös huomata, että lisäsin toistuvasti massaa liiankin rankalla kädellä ja usein jouduin mitat tarkistettuani veistämään savea pois paikoista, joihin sitä olin juuri lisännyt. Toisinaan virheiden huomaamiseen meni enemmän aikaa ja olin saattanut työstää muotoja pidemmälle, kunnes pinta meni uusiksi jälleen tarkistettuani mitat.

Liiallisen massan sijoittaminen kehoon oli yleinen ”virhe”, jota toistin varsinkin muovailutyön alkupuolella. Huomasin jatkuvasti kokevani itseni paljon isompana kuin mitä todellisuudessa olenkaan. Paitsi, että ajattelin olevani paljon suurempi kuin olen, kävin aloittaessani muovailutyötä itselleni ennenkuulumattoman ajatusketjun. Nimittäin murehdin peilin edessä sitä ettei vatsani ole tarpeeksi iso, ensimmäistä kertaa elämässäni. Tavoitteenanihan oli saada vatsaan tulevat poimut ja muodot näkymään kunnolla ihoa myötäilevän vaateen alta.

Muovailua tehdessäni erilaisia ajatusketjuja ja pohdintaa syntyi paljon. Halusin valmiin teoksen olevan niin realistinen kuin suinkin pystyin tekemään. Tavoitteeni oli olla mahdollisimman rehellinen ja pyrkiä näyttämään kehoni todenmukaisesti. Mielessäni kieltämättä kävi jo kummallisia varpaitani tutkiessani, että voisin hiukan kaunistella lopputulosta, ja muokata tiettyjä ominaisuuksia tai kohtia, joista en selaisenaan niin välitä. Kuitenkin silmääni miellyttämättömien kohtien muokkaaminen ja sensurointi olisi syönyt teokseni ideaa, joten ainoa vaihtoehto oli rohkaistua ja noudattaa totuudenmukaista linjaa. Olen tyytyväinen ratkaisuuni olla sensuroimatta kehoani, vaikka välillä minua hirvittääkin se, kuinka raadollista on olla vetämättä vatsaa sisään liian pienessä vaatteessa ihmisten katseiden edessä.

Muovailin veistokselle myös alusvaatteet. Halusin yrittää saada näkyviin luonnollisia ihon painaumuksia, joita minulle tuli mallikuvissa käyttämistäni alusvaatteista ja rintaliivien kupprien reunat sain hyvin näkymään vaateen alta. Alusvaatteiden kokoa en kovin tarkoin kriteerein valikoinut, otin vain mitä kaapista löytyi.

Ajankäytöllisesti minulle kävi niin, että viimeisen muovailuviikon tein töitä miltei kellon ympäri. Panostin vatsan muotojen ja painaumien muovailuun ja kuten jo aiemmin mainitsinkin, myös jalkojen muovailuun kului aikaa runsaasti. Välillä ehdin

jo purkaa hätäpäissäni pois käsivarretkin täysin ja viimein päädyin ne muovailemaan uudestaan, asiaa tarkemmin mietittyäni jälkikäteen. Käsien kämmenosat toteutin kipsinauhamuoteilla valmiiseen valuun, joten käsivarret jätin ns. tyngiksi muovailuvaiheessa. Pään ja kasvot muovailin lopulta vuorokaudessa, mikä on minulle aivan poikkeuksellisen nopeaa toimintaa. Tavoitteena kasvojen suhteen minulla oli saavuttaa tunnistettavuus, sillä näköisen omakuvan tekeminen olisi vaatinut jo huimasti enemmän aikaa. Mielestäni onnistuin saavuttamaan näköisyyttä kasvoissa ihan kiitettävästi käyttämäni aikaan nähden.

3.4 Muotin ottaminen ja kipsivalu – et pysty siihen yksin

Tällaista projektia ei pysty tekemään yksin. Sitä en osannut etukäteen ajatellakaan ja jos totta puhutaan, koin sen tämän asian tajuttuani hetkittäin hirveän raskaaksi. En oikein osaa tai haluaisi pyytää apua ja pelkään olevani tiellä tai kamalaksi taakaksi. Koen vaikeaksi myöntää, etten pärjää yksin ja saa itse välttämättä kaikkia asioita hoidettua. Mutta mitään tästä ei olisi tullut, jollen olisi sitä suostunut kohtaamaan, vaikka koko ajan olin sen myöntämistä vastaan. Eikä myöskään, jollei minulla olisi ollut käytössäni kaikkien niiden ihmisten apua, joilta sitä lopulta sain.

Valun lähestyessä vaivasin koulullamme kurssia pitävää Ensio Härköstä ehkä ihan liikaakin. Halusin veistokseni ehdottomasti seisomaan ohuen metallilevyn päälle, ennemmin kuin olisin valanut sen jalkoihin kipsisen jalustan. Metallilevy sulautuisi paremmin galleriatilaan, eikä rikkoisi niin karkeasti toivomaani illuusiota ihmisestä peilailemassa. Alun perin olisin toivonut pystyväni veistoksen toteuttamaan ilman jalustaa, mutta se alkoi pohdintojen jälkeen tuntua liian riskialttiilta. Ilman metallijalustaa veistoksen olisi saattanut vanhingossa kaataa herkemmin. Jalusta ja siihen hitsatut harjateräkset toimivat jalkojen vahvikkeena, joten jalat eivät katkenneet veistosta kuljetettaessa nilkoista. Koska sain apua metallilevyn kiinnityksen suunnitteluun ja hitsaukseen siitä sentään tulikin jotain. Täytyy jälleen myöntää, etten osannut ajatella sen vaativan kummempaa suunnittelutyötä ja siispä olenkin erittäin kiitollinen siitä, etten sitä joutunut tekemään yksin. Jos asiat olisivat menneet toisin niin tuskin veistos enää valmiina seisoi, ainakaan yhtenä kappaleena.

3.4.1 Muotti

Muotin ottamiseen sain Mirjamin apuvoimiksi. Valmistin muotista myös yksin sellaisia osia, joita pystyin hoitamaan. Apu oli jälleen aivan välttämätöntä. Muotti tehtiin niin, että muovailu jaettiin offset- peltien kanssa noin keskeltä muovailua kahteen osaan siten, että muovailun kehon takapuolelle tehtävät pienemmät muotinkappaleet olivat päästäviä. Takakappaleet, joita oli yhteensä kahdeksan, erotettiin vielä toisistaan yläviistoon sijoitettujen offset-peltisaumojen avulla niin, että ne aukesivat alaspäin. Etukappale taas tehtiin kertamuottina, joka rikottiin valmiin kipsivalun ympäriltä taltan ja vasaran kanssa. Siinä vaiheessa, kun minulla oli työstäni jäljellä enää vain iso saavillinen muotin sisältä purettua muovailusavea, pestyt muottikappaleet ja valokuvat, vähän jännitti.

Muotin ottamiseen meni noin kaksi vuorokautta ja kolme säkillistä kipsiä. Muottikappaleiden avaamiseen kului tuhattoman paljon aikaa, sillä saumat eivät olleet kunnolla näkyvissä. Olin kyllä veistänyt sauman päälle pudonnutta kipsiä pois aika ajoin mutta silti jotkin kohdat olivat jääneet paksumman kipsikerroksen alle. Muottikappaleiden irrottaminen kesti siksi useita tunteja. Pestyäni muotit kulutinkin yhden työpäivän aivan turhaan muotteihin jääneiden ilmakuplareikien paikkaukseen. Kyllähän siitä sanottiin, että vaivannäkö on ihan turhaa siinä vaiheessa. Ja että vain suurimmat ilmakuplien jättämät kolot kannattaa korjata ja sitten valamaan. Mutta ilmeisesti opin parhaiten vasta kantapäähän kautta.

3.4.2 Valaminen

Valamisen valmistelu vaati jälleen muotin siirtelyä ja nostelua, apuvoimia ja paljon neuvoja. Muotin siirtämisessä sain apuuni luokaltamme Jarkon ja Ilkan. Suunnitelmani oli valaa veistos pitkälti sisältä ontoksi laminoimalla kipsiä ohuelti lasikuitumatolla rakennetta vahvistaen suurimpaan osaan veistosta. Umpikipsiin minun oli tarkoitus valaa vain jalat suunnilleen nivustaipeeseen saakka. Valun sisälle hitsattiin harjateräsrunko, joka lakattiin, jottei ruoste värjäisi kipsiä. Hitsaukseen sain jälleen apua ja koska olen siinä vielä suhteellisen kokematon, niin avun saaminen nopeutti työtä jälleen ainakin päivällä.

Valamista varten suojasin rakennusmuovilla itselleni valupisteen valutilasta. Varusteina operaatiota varten minulla oli neljä säkkiä kipsiä (reilusti jottei lopu kesken), revittyä lasikuitumattoa, mattoveitsi, pihtejä, puukkoja, talttoja, taikinalastoja, muottirasvaa (1 osa ruokaöljyä ja 1 mäntysaippuaa), siveltimiä, suihkepullo, savea sauman kiilapaloihin, puisia muovailutikkuja, lakanan kappaleita, useita muovirasioita, offset-pellin palasia, hengityssuojaimia ja käsirasvaa (koska en ole oppinut tekemään kipsitöitä hanskat kädessä). Muottikappaleita pidin puhtaisiin ja kasteltuihin lakanan paloihin käärittynä muovissa, sillä muotin tulee olla märkä valua tehtäessä.

Aloitin valamisen levittämällä ensin ohuen kerroksen pelkkää kipsiä yhtenäiseen keramuottikappaleeseen. Ensimmäisen kipsikerroksen jälkeen lisäsin kipsin sekaan vahvikkeeksi myös lasikuitumattoa. Kun arvioin laminoitun kipsikerroksen olevan noin 1,5 cm paksuinen kiinnitin harjateräsrungon kipsikerrokseen kipsillä ja lasikuitumatolla. Aloitin päästävien muottipalojen kiinnittämisen päästä alaspäin. Vastakaisten muotinkappaleiden saumat tuli viistota puukolla ennen kiinnittämistä toisiinsa, jotta saumatessa kipsiä menisi varmasti kappaleiden väliin ja osat kiinnittyisivät kunnolla toisiinsa.

Päätä kiinnittäessäni kohtasin jälleen ongelman. Käteni oli tarkoitus mahtua kaulan kohdalta vielä pään sisään, jotta pääsisin sen saumaamaan sisäkautta kunnolla ja takaraivo jäisi päähän kiinni. Kaulaan tekemäni kipsikerros ja kiinnitetty harjateräsrunko kavensivat kaulan aukkoa niin paljon, ettei käteni mahtunutkaan enää sisään. Siispä, kokeilin vaikka minkä näköisiä kikkoja joilla yritin saada kipsiä saumaan. Yritin valuttaa pään sisälle löysää kipsiä ja nostaa muottia jaloista, jotta kipsi valuisi saumaan. Koitin sohia saumaa tikuilla ja millä vaan keksinkään, lopulta en voinut muuta kuin toivoa, että olin onnistunut edes jotenkin. Samaisia saumaongelmia kohtasin kummassakin käsivarressa.

Muutoin valaminen sujui ilman suurempia ongelmia. Viimein vaikeinta oli asentaa pohkeiden sisään jalustaan kiinni hitsattuja harjateräksiä varten katkaistut putket oikeille kohdilleen ja oikeaan asentoon. Käytin apunani suorakulmaa mutta

mitenkään täysin varma en voinut olla siitä, asettuivatko putket lopulta oikeille kohdilleen pohkeiden sisään, ennen kuin pääsisi kokeilemaan jalustaa niihin.

Saatuani valun valmiiksi, jätin sen loppupäiväksi muovin sisään muhimaan ja lähdin hankkimaan Ikeasta peilin installaatiooni. Ikea valikoitui peilikaupaksi siksi, että sain jouluna sinne lahjakortin, joten se tuli käytettyä hyvään tarkoitukseen.

3.4.3 Muotin purkaminen

Valumuotin purkamisen aloitin viimeisenä kiinnitetyistä jalkojen takapaloista. Ensimmäinen pohje irtosi nostaussani muotin, vaikka sen siis piti olla tarrannut kiinni. En ollut saanut pohjetta ensimmäisellä kerralla riittävän täyteen kipsiä. Sekoitin siis tuoret kipsit ja rasvattuani saumat uudelleen kiinnitin pohjepalan jälleen etuosaansa kiinni. Tämän käsittelyn seurauksena pohje levisi noin 0,5 cm verran, mutta ainakin jalka tuli kokonaisuudessaan muotista. Saman toimenpiteen sain tehdä myös toiselle pohkeelle, kaksi kertaa, ennen kuin tärppäsi. Myös tämä jalka levisi noin 0,5-1 cm verran. Tässä vaiheessa onkin hyvä miettiä jalkojen hiomiseen käyttämäni ajan hyödyllisyyttä.

Muut muotinpalat irtosivat suhteellisen sopuisasti. Saumakohtat olivat kyllä läpi veistoksen jääneet melkoisen hurjan näköisiksi ja paikkailtavaa oli paljon. Seuraavat ongelmat tulivat oikean kyynärvarren ja takaraivopalan irrotuksessa. Kyynärvarren sain samalla tavalla korjattua, kuin pohkeetkin, mutta takaraivon muotin päädyin hakkaamaan valun ympäriltä rikki. Kaadoin pään täyteen kipsiä ja sain takaraivon liimattua kiinni. Lopulta umpinaisia valuja tuli jalkojen lisäksi päästä ja käsivarsista. Rikoin kertamuottia veistoksen etuosasta niin paljon kuin kykenin kun se oli naamallaan makuulla muotissa maassa. Tarvitsin apuvoimia nostamisessa jaloilleen jalustalle, jotta pääsin käsiksi aivan etummaisiin muotin osiin.

Ennen veistoksen nostamista pystyyn työnsin jalustan jalkoihin kiinni ja putket olivat onneksi juuri oikeilla paikoillaan. Painoa veistokselle tuli hurjasti enemmän kipsin kanssa työskennellessä, kuin mitä olin toivonut, vaikka yritin laminointitekniikalla hiukan keventää rakennetta. Koska minulla ei ollut varaa sijoittaa kevyempiin mate-

riaaleihin en keksinyt kipsin tilalle oikein muuta materiaalivaihtoehtoa. Kipsi on materiaalina painonsa lisäksi siinä mielessä huono, että sitä ei voi sijoittaa esimerkiksi ulkotiloihin huonon säänkestävyytensä vuoksi. Mutta hyvänä puolena kipsiä käytettäessä on sen työstö- ja korjausmahdollisuudet. Kipsin hyvien työstöominaisuuksien tärkeys korostui saatuani veistoksen ulos muotista.

Muotin purkamisen ollessa vielä vaiheessa ja veistoksen kasvojen piilossa oli hauska kuunnella ihmisten kommentteja työstä. Muutamaankin kertaan kuulin kommentteja veistoksen muhkeista muodoista tai joku saattoi innostua yhtäkkiä siitä, kuinka ihana maha sillä onkaan. Kehon kommentointi oli tavallaan todella vapautunutta, kun ei tiedetty ketä kommentoidaan. Saatuani muotin purettua en enää kuullut oikein minkäänlaisia kommentteja tai mielipiteitä veistoksesta ilman että itse pyysin niitä.

3.4.4 Valun viimeistely

Metallijalustan asettaminen veistoksen jalkoihin ilman, että olisin muovittanut sen kunnolla ennen veistoksen nostoa pystyyn, oli jälleen yksi virheistä, joita tein. En etukäteen osannut aavistaa enää niitä vastoinkäymisiä, joita vielä voisin kohdata, kun olin jo mielestäni voiton puolella. Veistos oli ehjä ja pystyssä, valu oli onnistunut hyvin ja muotin irrottamisessa koituneet ongelmat olin saanut korjattua. Nenänpäänkin olin saanut ehjänä muotinkappaleesta ulos ja kiinnitettyä siististi paikalleen ja taltalla innostuksissani lyömäni korvalehden olin saanut kuitenkin säilymään ehjänä paikkausta varten.

Valuvaiheessa muottipalojen saumoihin oli jäänyt paikoittain ammottavia reikiä saumoihin ja kipsattavaa oli vielä paljon. Korjaukset piti myös yrittää tehdä mahdollisimman nopeasti, koska veistos oli saatava hiomista ja maalausta varten kuivaksi. En ole aivan varma oliko aikaa jäljellä enää kokonaista viikkoakaan. Lopputyövaiheet tein aika sumussa.

Noin päivän jälkeen kipsailtuani, luullessani urakan jo olevan loppusuoralla katkesivat veistoksen jalkaterät. Onneksi jälleen oli apua paikalla ja Saara Nurmelta saamieni neuvojen mukaan korjasin jalat kaivertamalla sekä jalkaterien sisä- että

ulkosyrjiin kolot, joihin laitoin vahvikkeeksi taivutetun ja lakatun rautalangan ja vahvistin rakennetta vielä kipsillä ja lasikuitumatolla. Ainakaan samasta kohdasta jalkaterät eivät enää murtuneet, vaikka pientä halkeamaa tulikin. Varpaitakin katkeili vähän väliä ja sain olla niitä jatkuvasti paikkaamassa.

Kipsitöistä viimeisenä tein kämmenosat käsiin. Jostain syystä halusin ennen alkuperäisen suunnitelmani mukaista kipsinauhalla työskentelyn sijaan kokeilla kaksiosaisen kipsimuotin tekemistä käsistäni, jolloin valun pinnassa olisi näkynyt tarkemmin käsieni rakenne. Muotin ottaminen omista käsistä ei olisi onnistunut minulta yksin millään, sillä vasen käteni on pitkälti täysin hyödytön. Olen niin vahvasti oikeakätinen, että vasemmalla työskentelystä ei oikein millään tule mitään. Siispä pyysin Ilkkaa jälleen avuksi muotinottoon.

Tein näihin muotteihin valut mutta eihän ne onnistuneet, muotin osien olisi tietenkin tarvinnut olla päästäviä onnistuakseen. Tästäkin hölmöilystä jälleen huomaa kuinka ajatus ei oikein juossut niin sutjakkaasti enää projektin loppumetreillä. Teinkin kädet jälleen avun kanssa kipsinauhalla siten, että kipsinauhaa levitettiin vaseliinilla rasvatun kämmenen ympärille ohuelti. Kun se oli kovettunut muotoonsa, tehtiin toiseen kämmensyrjään pieni viilto mattoveitsellä, jotta sain kipsikuoren sisältä kämmeneni pois. Lopuksi täytin kämmenet kipsillä ja jätin ne kuivumaan.

Muovailussani kädet olivat kämmenettömät ja oikean käden kämmenosa oli tarkoitus asettaa siten, että käsi on koukussa ja kämmen tulee vatsaa vasten. Vatsan ja kämmenen väliin piti kuitenkin jättää kankaan verran tilaa veistoksen pukemista varten. En ennen muotin ottamista tullut valitettavasti ajatelleeksi sitä, että käsi, vaikka kämmenetön tynkä olikin, olisi pitänyt jollain tukea kämmenen mentävän etäisyyden päähän kehosta. Koska käsi oli painunut suunniteltua lähemmäksi veistoksen keskiruumista, oli kämmenelle hyvän ja luonnollisen näköisen asennon löytäminen vaikeaa. Lopputulokseen en ole kovin tyytyväinen, sillä asento muuttui suunnitelmasta melko paljon.

Kämmenien kuivuttua hioin ja puhdistin liitoskohdat ja kiinnitin kämmenet puuliimalla käsivarsiin. Viritin langat tukemaan käsiä, jotta ne kuivuisivat oikeisiin asentoihin. Liiman kuivuttua saumasin jälleen liitoskohdat kipsillä. Aiemmin suun-

nittelin pukevani veistoksen ennen kämmenien kiinnittämistä. Olisin maalannut sen myös jo ennen pukemista mutta mietittyäni tarkemmin oli järkevämpää kiinnittää kämmenet ennen maalausta. Olisi ollut haastavaa liimata kädet puettuun veistokseen ja saada käsiteltyä saumat kipsin kanssa ja hiottua siististi sekä maalattua ilman että mekolle olisi käynyt mitään.

3.4.5 Viimeisiä työstövaiheita

Valua vielä tehdessäni olin äitini kanssa mekosta konsultoituani ja hänen kehotuksestaan vienyt mekon Valtti-työpajalle Maria Kekille vetoketjun asennukseen. Arvioimme, että järkevin vaihtoehto oli ompeluttaa pitkä vetoketju mekon selkämykseen, jotta sen sai puettua veistokselle repimättä kangasta.

Veistokseni ei suinkaan ollut ehtinyt kuivua läpikuivaksi aloittaessani lakkaamaan ja maalaamaan sitä. Pinnalta se tuntui riittävän kuivalta, eikä oikein ollut enää aikaa odotella. Ensiksi lakkasin veistoksen puolihimmeällä Kiva-kalustelakalla kauttaaltaan. Lakkakerros esti kipsiä imemästä hirveitä määriä maalia itseensä. Lakan kuivuessa sekoitin ison purkillisen ”ihon väristä” akryylimaalia. Värimallina käytin omaa ihoani ja meikkivoidettani.

Tavoitteeni oli saada lopputuloksesta mallinukkemainen enkä pyrkinyt mihinkään hyperrealistiseen ihmiskuvaukseen. Tämänkin asian kanssa mietin rajausta pitkään projektin alussa. Ehkä alun perin olisin halunnut saada realistisuutta myös maalaamalla. Siihen olisi kuitenkin vaadittu runsaasti aikaa ja lopulta päädyin siihen, että niin kutsutulla ihon värillä veistoksen käsitteleminen antoi työhön oman lisänsä. Se tuntui teokseni kannalta mielekkäämmältä ratkaisulta.

Käsittelin siis veistoksen kauttaaltaan ihonväri- akryylimaalilla. Saatuaani maalattua kauttaaltaan peittävän kerroksen pääsin jatkamaan kasvoihin. Hiukset käsittelin hiukan kellertävällä, vaaleisiin hiuksiin viittaavalla värillä, joka ei kuitenkaan mitenkään räikeästi poikennut ihon käsittelystä. Olin Jarnon kanssa työstä keskustellessani puhunut, että olisi ehkä hyvä idea tuoda eloa veistokseen maalaamalla realistisuuksia iirikset. Katse on muutenkin tärkeä osa teosta, joten päädyin silmät maa-

laamaan ja vaikka alkuun jopa vähän vierastin lopputulosta olen tyytyväinen että maalasin iirikset. Käsittelin myös kulmakarvoja ja huulia vaaleilla sävyillä, jotta ne erottuvat hennosti kasvoista. Tarkoitukseni oli esittää itseni mahdollisimman luonnollisessa tilassa, siis ”veistoksen” meikkaaminen” ei tuntunut mielekkäältä ratkaisulta.

Maalattuani veistoksen pääsin viimein pukemaan sen. Vetoketjun ompeluttaminen oli todella hyvä ratkaisu ja ainut haaveri joka pukemisessa sattui, oli pieni repeämä veistoksen oikean kämmenen saumassa. Sain sauman helposti korjattua heti liimaamalla.

3.4.6 Veistoksen pakkaaminen kuljetukseen

Nyt jäljellä oli enää vain käsitellä jalustaan paikkauskipsaamisen yhteydessä olleen kosteuden myötä syntynyt ruoste pois ja pakata veistos kuljetettavaksi. Ilkka auttoi jälleen ja suunnitteli ja rakensi kuljetuslaatikon veistokselle. Laatikko koostui irrotettavista ”elementtiseinistä”, jotka sai irrotettua ja kasattua kätevästi ruuvaamalla. Lisäksi veistoksen ympärille rakennettiin puukehikko kahdesta osasta, jotka tulivat veistoksen ympärille etu- ja takapuolelta ja osat kiinnitettiin myös ruuveilla niiden ollessa paikallaan. Puukehikkoon kiinnitettiin erityistä tukea vaativiin kohtiin, kuten esimerkiksi nilkkoihin ja kyynärpäihin riman pätkiä, jotka tulivat lähemmäs tukemaan näitä mahdollisesti heikompia kohtia.

Apu kuljetuslaatikon suunnittelussa ja rakentamisessa oli korvaamatonta. Hävettää tunnustaa etten osannut etukäteen ajatella kuinka suuri työ siinäkin on vielä edessä enkä olisi osannut sitä edes niin hyvin suunnitella saati toteuttaa. Jos olisin yksin ollut vastuussa laatikon rakentamisesta niin en tiedä miten veistokselle olisi käynyt, ainakin vielä Seinäjoella tehtävää työtä olisi riittänyt.

Ennen puukehikon kasaamista suojasin veistoksen rakennusmuovilla. Kehikko kiinnitettiin veistoksen ympärille ja rimankappaleiden päihin ruiskutettiin pehmikkeeksi polyuretaania. Se ei kuitenkaan paisunutkaan niin paljon kuin olisi toivonut, joten lopulta veistos kiinnitettiin kahdella kuormaliinalla kehikkoon roikkumaan. Saatu-

amme kiinnityksen puukehikkoon valmiiksi, kaadettiin veistos suoraan laatikon pohjan päälle makuulle. Nyt sain jalustan irti ruostekäsittelyä varten. Kokosimme laatikon veistoksen ympärille ja laitoimme pehmikkeet valmiiksi. Olin hankkinut kuormaliinoja laatikon kantamista varten. Kantamiseen tarvitsisi ainakin kuusi ihmistä.

Aloimme kuitenkin miettiä laatikon kuljettamista lastauslaiturin eteen jo aamua varten valmiiksi. Muistin että veiston puolella on yksi trukkilava, johon on kiinnitetty pyörät. Päätimme kasata laatikon uudestaan trukkilavan päälle jolloin sen pystyisi ainakin kuorma-autoon työntämään. Koska olin apumieheni Ilkan kanssa kahdestaan keksiessämme tämän ratkaisun, emmekä olisi saaneet koko laatikkoa siirrettyä millään sellaisenaan, pakkaus tuli purkaa taas osiin ennen siirtoa. Ylimääräistä työtä tuli tehtyä mutta ainakin laatikko oli aamulla jo valmiina odottamassa kuljetusta.

Heräsin puolentoista tunnin yöunien jälkeen käsittelemään jalustaa ruosteenpoistoaineella ja teräsvillalla. Saatuani suurimmat ruosteet irti jalustasta maalasin sen valkoisella ruosteenestomaalilla useaan kertaan ja lähdin vielä hankkimaan varoiksi lisää kuormaliinoja, siltä varalta että laatikkoa ei pystyisikään työntämään trukkilavan päällä taidehallille vaan se pitäisi kantaa. Stressasin ihan hirveästi työni kuljetusta ja sitä kuinka suuri vaiva siitä on, mutta lopulta se olikin yllättävän helppo siirtää ja lastata. Taidehallillekin saimme sen työnnettyä sisälle trukkilavansa kanssa.

Veistoksen paikka näyttelytilassa oli päätetty jo etukäteen ja se kuljetettiin paikalleen. Kun veistos purettiin laatikostaan ja nostettiin jaloilleen, minulle ei jäänyt muuta tehtävää kuin lähinnä jännittää vierestä, että miten sen jalkojen kanssa käy, kun muut tulivat avuksi nostamaan sen pystyyn. Jännitin, koska koululla vasemman jalan pohkeeseen oli ilmestynyt pitkittäinen, liikkeessä hienoisesti irvistävä hiusmurtuma. Onneksi se ei nyt kuitenkaan osoittanut repeämisen merkkejä.

Teos oli selvinnyt kuljetuksesta vain pienellä polvinaarmulla ja vasemman jalkaterän sisäreunasta oli lohjennut pieni pala. Paikatessani lohjennutta palaa huomasin kyllä pohjemurtuman ulottuvan miltei polveen saakka ja lisäksi näin polven kohdalta jalan ympäri kulkevan murtumaviivan. Jalka kuitenkin pysyi ehjänä. Näyttelypaikalle olin varannut mukaan kipsiä, liiman ja maalit, sekä mattoveitsen ja hiekkapaperia, joten

korjaustöihin olin kyllä varautunut. Paljon pienemmällä työmäärällä pääsin kuin mitä pelkäsin.

Koska kipsi ei ollut ehtinyt täysin kuivumaan ennen veistoksen pukemista ja pakkaamista, se oli "hikoillut" muovitettuna laatikossa ollessaan. Kosteus aiheutti mekkokankaan venymistä, joten vaate ei enää ole aivan niin ihonmyötäinen kuin ostaessani sen. Kuitenkin muodot ja vaateen liian pieni koko välittyvät edelleen ihan riittävästi.

Installaatiota varten piti enää kiinnittää peili seinään, jonka eteen veistos asetettiin seisomaan. Idean peilin käyttämisestä installaatioissa sain melko alkuvaiheessa prosessia. Itse en ole viimeiseen neljään vuoteen edes omistanut kokovartalopeiliä ja aina kun sellaisen ohitan jossain, tulen siihen tulokseen, etten näytä yhtään mielikuvalta itsestäni. Aiemmin mainitsemassani Bergerin tekstissä hän pohtii myös peilin käyttöä esimerkiksi Tintoretton maalauksessa *Susanna and the Elders* naisen turhamaisuuden symbolina. Peilikuva yhdistyy myös Narkissokseen ja hänen rakkauteensa omaa heijastustaan kohtaan. Näitä suuria rakkaudentunteita omaa kuvajaista kohtaan en kuitenkaan pysty Narkissoksen kanssa jakamaan.

Teoksen sijoituspaikka galleriassa on kaikin puolin loistava ja sain siihen juuri sellaisen valaistuksenkin mitä toivoin saavani. Olen todella tyytyväinen siihen miten teos onnistui vaikka tuntuu, että tein projektin aikana paljon turhaakin työtä, eikä kaikki onnistunut aivan niin kuin olisin toivonut. Opin ihan valtavasti projektin aikana.

4 LOPUKSI

Viimeiset kaksi viikkoa työskentelyssä saattoivat mennä ehkä enemmän tai vähemmän kirotessa omaa hölmöyttäni lähteä toteuttamaan tällaista teosta sillä kokemuksella mikä minulla ennen projektia oli. En ole varma olenko tosiaan vähän hölmö vai vaan rohkea heittäytyjä, enkä tiedä onko sillä loppujen lopuksi mitään merkitystä. Ainakin olen todella tyytyväinen, että lähdin tähän. Perimmiltään projektissa oli kyse siitä, että kuuntelin itseäni ja kerrankin olin sen verran rohkea, että uskalsin toteuttaa juuri sen mistä haaveilin. Olen iloinen kaikesta keräämästäni kokemuksesta.

Tunne siitä, että olin oikeassa ryhtyessäni tähän projektiin, on vahvistunut kuulllessani ihmisten kommentteja teoksesta. Erityisesti minua ilahdutti kritiikissä kuulemani kommentit ja minusta tuntui että kritiikin pitäneet Janne Nabb ja Maria Teeri näkivät teoksessa juuri niitä asioita joita olin pyrkinyt teoksella välittämään. Oli myös mielenkiintoista kuulla heidän kommenttejaan esimerkiksi teoksen “narkissosyhteydestä”, ja muista sellaisista seikoista joita en itse ollut osannut ajatellakkaan. Kaikki kommentit ja keskustelut, joita teoksen tiimoilta olen käynyt ovat olleet niin antoisia että ne lisäävät teoksen arvoa.

Ilman sitä kaikkea apua ja neuvoja, joita prosessin aikana sain, en olisi saanut tätä onnistumaan. Haluan kiittää kaikkia, jotka minua kriittisillä ja myös vähän vähemmän kriittisillä hetkillä auttoivat.

LÄHTEET

Kirjallisuus;

John Berger, *Ways of Seeing* (ote tekstistä), luku 7 s.37-39,
Teoksessa Amelia Jones (editor), *The Feminism and Visual Culture Reader*,
Routledge, Printed in Great Britain 2003

Toimittaneet Pauline von Bonsdorff ja Anita Seppä,
Kauneuden sukupuoli – Näkökulmia feministiseen estetiikkaan,
Gaudeamus, Helsinki 2002

Ron Mueck

Foundation Cartier pour l'art contemporain, Thames & Hudson, Paris 2013

Griselda Pollock, *Vision & Difference - Femininity, Feminism and the Histories of Art*,
Routledge, The University Press, Cambridge 1988

Leena- Maija Rossi,

Heterotekstas – Televisiomainonta sukupuolituotantona
Gaudeamus, Helsinki 2002

E-kirjat;

C.Jill O 'Bryan, *Carnal Art: Orlan's Refacing*
2005, Published in the University of Minnesota Press

Internet- lähteet;

Jaleesa Baulkman,

Normal Body Mass Index Doesn't Mean You're Healthy, Study Says; Millions of Americans Mislabeled As Obese, Medical Daily, 6th Feb 2016,

Viitattu 18.4.2017

<http://www.nature.com/ijo/journal/v40/n5/abs/ijo201617a.html>

David Belk,

Why Body Mass Index Is Wrong for So Many People, The Huffington Post, published 07/01/2015, Updated 23th November 2016, Viitattu 18.4.2017

http://www.huffingtonpost.com/david-belk/body-mass-index_b_7693450.html

Misclassification of cardiometabolic health when using body mass index categories in NHANES 2005–2012, International Journal of Obesity (2016) 40, 883–886;doi:10.1038/ijo.2016.17; 15th March 2016, Viitattu 18.4.2017

<http://www.nature.com/ijo/journal/v40/n5/abs/ijo201617a.html>

The Origins and limitations of BMI, 2009-2011, Viitattu 18.4.2017

<http://www.cutthewaist.com/bmi.html>

Lastenendokrinologian erikoislääkäri Leo Dunkel, yleislääketieteen erikoislääkäri Osmo Saarelma ja sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Lasten painoindeksi (ISO-BMI), Lääkärikirja Duodecim, 25.4.2016,

Viitattu 18.4.2017

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01073

Maria Hart,

See How Much the "Perfect" Female Body Has Changed in 100 Years (It's Crazy!), 15.1.2015, Viitattu 20.4.2017

<http://greatist.com/grow/100-years-womens-body-image>

Julie Mazziotta,

The Problem With That 'Ideal Body Types Throughout History' Video, 30.1.2015,
Viitattu 19.4.2017

<http://www.health.com/mind-body/the-problem-with-that-ideal-body-types-throughout-history-video>

Andrea L. Meltzer, James K. McNulty,

Telling Women That Men Desire Women With Bodies Larger Than the Thin-Ideal Improves Women's Body Satisfaction, 10.12.2014, 19.4.2017

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1948550614561126>

Sara Hildénin taidemuseo Ron Mueck, 15.5.2017

<https://visittampere.fi/article/ron-mueck>

Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki,

Painoindeksi (BMI), Lääkärikirja Duodecim, 12.10.2015, Viitattu 18.4.2017

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01001

ORLAN RESUME, Biography, Viitattu 21.4.2017

<http://www.orlan.eu/bibliography/biography/>

Eugene Lee Yang (BuzzFeed Motion Pictures Staff), Mark Celestino (BuzzFeed Motion Pictures Staff), Kari Koeppel (BuzzFeed Motion Pictures Staff),

Women's Ideal Body Types Throughout History, 27.1.2015, Viitattu 20.4.2017

https://www.buzzfeed.com/eugeneyang/womens-ideal-body-types-throughout-history?utm_term=.vbQEkGjokr#.urXG5oRj5Y